

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Ethicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

SYMBOLVM XCVII.

Mercurius.

Ex Variis.

Ethicè.

1. Vis eloquentiæ. 2. Pacis studium. 3. Mercurius imago Legati.
4. Cur vitulus Mercurio sacer. Cur ei lingua dicata. Eius can-
cer. 5. Judicium corruptum. 6. Cur furum deus? 7. Cur
mendax, simul & furax. 8. Eundem, qua Deus vocat. 9. In-
doctus, Mercurius est truncus.

IOvis, & Maja Nymphæ, filius hic deus fuit: ita dictus à *mercibus*,
eò quòd Mercatoribus præesse existimaretur; Græcis *Hermes* voca-
tur, ἀπὸ τῆ ἐρμηνεύειν, hoc est, ab interpretando. Aliqui putant ap-
pellatum esse, quasi *Medicorium*, quòd interpret sit deorum, & oratio
inter loquentes duos currat & reciprocetur. Vel quòd medius inter de-
os, tanquam ipforum internuntius currat. De quo Claudianus lib. 1.
de Raptu.

Atlantis Tegæ nepos, commune profundis
Et Superis Numen, qui fas per limen utrumque
Solutus habes, geminòque facis commercia mundo.

Idem *Cyllenius* nominatus est, vel à *Cylleno* monte Arcadiæ, in quo
nutritus & diversatus est; vel quòd omnem rem sermone sine manibus
conficiat: quibus partibus corporis qui carent, *κροχολ* vocantur; ideo-
que truncus *Hermes* sine manibus sculpirur. In pedibus habet talaria,
galerum in capite, in manu virgam (Latinis *caduceum*, Græcis *κηκηκείον*)
quâ animarum alias orco evocat, alias in Tartara mittit, ventos concit-
tat, tranatque nubila. Virg. 4. Æneid.

Tum virgam capit: hac animas ille evocat orco
Pallentes, alias sub tristia Tartara mittit:
Dat somnos, adimitque, & lumina nocte resignat.
Illa fretus agit ventos, & turbida tranat.
Nubila.

Huius simulacrum Ægyptiï partim atra facie, partim aureâ & clarâ
confinxere, quia modò ad Superos, modò ad Inferos adiret. Eiusdem
apud

apud eosdem simulacrum conspicietur geminum, alterum senili vultu venerandum, alterum florenti juvena, ut significarent eum, qui Reip. munia obire ritè velit, cum animi prudentia debere vires habere conjunctas. Caduceus eius geminis anguibus circumdatur, mare & femina, mutuo nexu circumvolutis, caudisque ad capulum virgæ demissis: quibus concordia significatur. Hunc primum fuisse inquit, qui Lyram invenerit; quam etiam Apollini, cum pax inter illos, post litem ex furto ortam, reconciliata fuisset, dono dedit. Unde *Lyra*, quasi *lytra*, à *λύτρον*, pretium scilicet redimendis captivis, dicta est. Erat autem testudo, quæ *χέλυς* à Græcis vocatur, hunc in modum formata, ut ait Lucianus in dialogo Apollinis & Vulcani. Cum Mercurius testudinem mortuam ad Nili ripas fortè invenisset, brachia adaptavit, ac jugum induxit, calamosque postea agglutinans, & subjecto quodam fundo, ac novem deinde chordas super calamis tanquam ansulis intendens, jucundum quid modulatus est. Hanc testudinem Apollini boves Admeti regis pascenti, & ab eos à Mercurio clam abactos irascenti donavit: ab eoque vicissim caduceum accepit, seu virgam illa vi præditam, ut facilè pax inter quosvis per eam conciliaretur. Cuius rei cum vellet facere experimentum Mercurius, conjecit virgam inter duos serpentes, acerrimè inter se dimicantes, qui repentè in concordiam redacti, postea Mercurialis virgæ *insigne* extiterunt.

Varia sunt dei huius officia; præcipuum, quod deorum sit Legatus & internuntius. Idem *Manibus* defunctorum præest, & *Palæstra*, & *Musica*, & *Eloquentia*, & *Astrologia*. Primus enim astrorum & siderum cursus observasse, & annos ad certum ordinem redegit traditur. Rei quoque *mercatorie*, & artis *furandi* Præsidentem agit, quam ipse à teneris unguiculis exercuit. Nam etiamnum parvulus Veneri cestum seu cingulum subduxit, Jovi sceptrum surripuit, fulmen quoque clepturus, nisi vim timuisset flammaram: Apollini ob furtum, sagittas in eum jaculari paranti, arcum sublegit, & pharetram evacuavit. Argum centoculum Jûs (Inachi filia à Jove in juvenæ formam mutata) custodem sopivit, sopitum occidit, & vaccam abduxit. Memoria proditum est, *Autolycum*, eius filium, Laërta patrem, qui fuit avus Ulyssis, omnium propè mortalium pauperrimum, artem furandi à Mercurio didicisse, indeque ditissimum evasisse. Artis certè paternæ tam peritus fuit filius, ut, cum optimum equum furatus fuisset, asinum scabie corrosus pro illo restituerit: cumque alteri pulcherrimam sponsam rapuisset, anum edentulam, mucosam, & gibbam reddiderit. Id quod etiam in com-

Gggg

mutandis

mutandis mercibus faciebat, non sine præstigiis, quas divinus genitor primas excogitavit. Artem mentiendi & furandi ex avo haustam Ulysses strenuè profecutus est, præsertim in obsidione Trojæ, & surreptione Palladii. Sed & *Sinon* (is, qui Græcis Trojam prodidit) filius Sisyphi, nepos ex alia matre Autolyçi, ab avito sanguine non degeneravit. Meruit ob hoc Mercurius, ut eius statuæ pro foribus dõorum ab antiquis erigerentur, quia fur credebatur ceteros fures arcere: cum tamen juxta proverbium, *fur cognoscat furem, & lupus lupum.*

Artes Mercurii describit eleganter Horatius Od. 10. lib. 1.

Mercuri facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, & decoræ
More palæstræ.

Te canam magni Jovis, & deorum
Nuntium, curvæque lyre parentem,
Callidum, quidquid placuit, jocosò
Condere furto.

Te boves olim nisi reddidisses
Per dolum amotos, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Risit Apollo.

Quin & Atridas, duce te, superbos,
Ilio dives Priamus relicto,
Thessalòsque ignes, & iniqua Trojæ
Castra fefellit.

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: virgæque levem coërces
Auræ turbam, Superis deorum
Gratus & imis.

Quo carmine docet Poëta, Mercurium Elocutionis & Facundiæ deum esse; feramque & agrestem hominum vitam expolivisse non voce solùm & oratione, verùm etiam artificio & venustate decertandi in palæstra: esse solertem, callidum, acutum in artibus tam bonis, quam malis. Potuit verò Mercurius non se tantùm, sed alios etiam, quos ducebat, inaspectabiles facere: id quod de *Gygis* annulo, & *Orci* seu *Plutonis* galea dicitur. Hinc adolescentis indutâ personâ, Priamo se du-

cent

cem præbuit ad Achillis naves per media Græcorum castra eunti, & Hectoris filii corpus, sepeliendi causâ, ab Achille redimere cogitanti.

Ethica.

I. (a) Per auream, potentemque Mercurii virgam intelligas vim atque virtutem Eloquentiæ, seu facundæ Sapientiæ, quæ mirum habet in mortalium animos Imperium. *Qui sapiens est corde, ait Salomon Prov. 16. appellabitur prudens: & qui dulcis est eloquio, majora percipiet.* Id est, præclariora præstabit. Neque enim satis est, eloquentiam corde contineri, nisi suavi, nervosque depromatur eloquio. Quid est enim Mercurium alas habere in pedibus, nisi virum sapientem & disertum velocissimo cogitationum volatu per diversos argumentorum locos ferri ad rem verosimilem reddendam? Quid concitare ventos, quàm dominari in varios hominum affectus? Quid sopire vivos, & excitare mortuos, quàm orationis efficaciam in omnem partem impellere audientes? ut sive bellum sit ineundum, omnes conclament arma; sive pax eligenda, gladium dimittant omnes. Quid enim, inquit Tullius lib. 1. de Orat. tam potens est atque magnificum, quàm populi motus, Judicium religiones, Senatus gravitatem unius oratione converti? Quid tam regium, tam liberale, tam munificum, quàm opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis, retinere homines in civitate? Quid autem tam necessarium, quàm tenere arma, quibus vel tectus ipse esse possis, vel provocare improbos, vel te ulcisci lacessitus? Hæc ille. Credebatur hic idem deus animas orco evocare, hoc est, ex locis illis obscuris & tenebricosis in lucem producere. Hoc ipsum est, quod potest eloquens Sapiencia, quæ intellectum auditorum illuminat, mentis tenebras discutit, & ad veritatis cognitionem, amorémque virtutis perducit. Vis *Soporifera* huic virgæ indita, valet ad sedandas animorum perturbationes ac concitationes, mortuosque, hoc est, sceleratos à flagitiis ad vitam homine dignam revocandos. Quidam per *talaria* intelligunt negotiantium, alii medentium celeritatem, quæ adhibenda, sive quæstum facere, sive morbos depellere velis. Sunt autem Medici, qui animas ad inferos mittunt, & iterum revocant; dum eorum alii desperatos à morbis exfuscitant; alii non desperatos ad orcum demittunt.

II. (b) Mercurius, Caduceator seu Caducifer, legati pacifici exemplar est, quia *medius*, imos, summósque deos conciliat, & pugnantes

Gggg 2

inter

(a) *Vis Eloquentia.* (b) *Pacis suavis.*

inter se serpentes, virgâ interpositâ, in pacem & amicitia complexum
rursus conjungit. Silius canit:

----- Pax optima rerum,
Quas homini novisse datum est. Pax una triumphis
Innumeris potior.

Et Seneca:

Pacem reduci velle, victori expedit,
Victo necesse est.

Nulla suada dulcior est, quàm quæ dissidentes conciliat, & iras in
mansuetudinem vertit.

III. (c) Mercurio per limen utrumque Superum & Inferum via
patet. Eadem est Legati, jure gentium securitas, & sacrosancta immu-
nitas. Et quia multum in utramque potest Legatorum efficacia, censetur
Superos adire, quando prudenti agendi ratione, & humanitatis sensu
avertunt à vivis (qui etiam superi vocantur) bella, clades, funera;
ad inferos verò se conferunt, cum sanguinis aviditate discordias Principum
concitant, fovent, augent, & vivos per varias strages præcipitant
in orcum. Mercurius atra & aurea facie pingitur; Legatorum multi,
(sive alios Principum internuntios & ministros aulicos intelligas) cor-
rumpuntur muneribus: hinc obscuris, ac perplexis dictis, responsis, re-
latis, vera falsis, & falsa veris involuunt, nebulasque iis, à quibus missi
sunt, offundunt. Quò fortassis etiam *Galerus* seu petasus, latior Mercu-
rii pileus, alludit; nam obumbrante illo tegumento denotatur *Simula-
tio*, quam fronte & vultu sustinent homines versuti ad orationis fallacias
regendas facti. Possis etiam dicere, legatum Mercuriali petaso regen-
dum; ut meminerit, negotia sibi commissa in secreto habenda. Signi-
ficatur quoque galero hoc, per eloquentiam homines defendi, atque ab
injuriis protegi. Pingitur insuper Mercurius dextram obarmatus gladio
falcato, quam *harpen* vocant, caputque galea, chlamydéque, ac brevi
accinctus tunica, qualis Argum occidisse fertur. Quibus rebus indica-
tur, eloquentiam armis junctam, plurimum adversus hostes, qui saepe
ratione sola ac voce non moventur, valere. Item, ut discas, si pace
(quæ per caduceum denotatur) frui volumus, exerendam harpen, hoc
est, bellum esse gerendum. Ciceronis in 7. Philipp. dictum est: Si bel-
lum omittemus, pace nunquam fruemur. Et axioma polemicum est:
cum tractatur de pace, metus faciendus est hosti; ne ignavum & vile
aliquod animal videre. Vetus verbum est, melius sub clypeo succede-
re

(c) Mercurius imago Legati.

re pacis negotium ; ut verè pax ea sit, non pactio servitutis. Hinc est, quòd Mercurius cum Hercule palæstris dicatur præesse : est enim prudentia jungenda viribus. *Inventus* verò & imberbis Mercurii facies significat, Oratori opus esse ingenio vivido & vegeto. *Gallus* etiam gallinæus solet Mercurio appingi, quò innuitur, opus esse vigilantia ad opes aut sapientiam aspirantibus. Facies illa partim atra, partim aurea, de qua supra, docet, eloquentiam tam improbis, quàm probis impertiri. *Hermæ* statua, quadrato lapidi vel insidens, vel insitens, significat, *rationem & veritatem*, perinde ut forma quadrata, erectam semper stare. Nam rationis & veritatis quoque deum fuisse Mercurium antiquis, ait Pierius. Ingeniosius per basin quadratam Artes significantur : quæ quia certis constant præceptis, & nunquam fallentibus, earum stabilitas per figuram cubicam explicatur. Deinde ut fortuna insitit globo, quippe inconstans : sic ars, doctrina, sapientia solidatur in quadrato lapide ; ut, scias, arti, non fortunæ, innitendum. Præterea, quemadmodum figuræ cubicæ species, quoquoversum jacta, versatæque fuerit, recta semper consistit, ita vir Sapiens, ad omnia fortunæ tela semper est idem. Pingitur etiam Mercurius (aliis Hercules Gallicus dicitur) cum aurea ex ore catena defluente, & hominum auribus implicita, eos ad se trahente ; quò quid aliud, quàm sapiens dictæ vis eloquentiæ exprimitur, quæ per aures in animos hominum illabitur, eosque dicentis ad nûtum trahit ? Quidam in Mercurium caduceo instructum, & avolaturum similem ita festivè ludit :

Excellit triplici, quem cernis, Dote Minister,
Callidus & velox, Eloquioque potens.
Huius ab ingenio Regum fluxere Ministri,
Quos & Mercurios Aula diserta vocat,
Attamen haud isto constat perfectio *irino* :
Mentiri accedat dos nisi quarta tribus.

IV. (d) Mercurio *vitulus* mactabatur, Ovidio canente 4. Metam.
Dis tribus ille focus toridem de cespite ponit,
Lævum Mercurio, dextrum tibi bellica Virgo,
Ara Jovis media est. Mactatur vacca Minervæ,
Alipedi vitulus, taurus tibi summe deorum.

Et cur vitulus ? ut docearis, à puero operam esse dandam sapientiæ, primamque ætatem studiis virtutis ac bonarum artium dedicandam. Huc facit illud Poëtæ :

G g g g 3

Dum

(d) *Cur vitulus Mercurio sacer ?*

Dum tener est natus, generosos instruere mores.

Salomon de se ipso Prov. 4. *Nam & ego filius fui patris mei, & unigenitus coram matre mea; & docebat me, atque dicebat: posside sapientiam, posside prudentiam.* Mercurio præterea non vino, sed melle & lacte sacrificabatur: vinum enim immodicè potatum, est inimicum sapientiæ, &, quod citatus Salomon ait, *apostatare facit sapientes.* Mel verò & lac Symbolicè sapientiam indicant. Hinc idem Prov. 24. *Comede fili mi mel, quia bonum est, & favum dulcissimum gutturi tuo: Sic & doctrina sapientia anima tua.* (e) Lingua etiam Mercurio sacrabantur, inque sacrificiorum eius sine cremabantur, ad ostendendum, quantum sapientis intersit expedita & versatilis lingua. Sacer paræmiographus testatur Prov. c. 15. *Lingua sapientum amat scientiam: os fatuorum ebullit stultitiam.* Quocirca Tullius lib. 3. de Orat. *Eloquentia, inquit, nihil aliud est, quam copiosè loquens sapientia.* Atque, ut alibi testatur idem, eloqui copiosè, modò prudenter, melius est, quam vel acutissimè sine eloquentia cogitare. Porro lingua Mercurio ideò etiam dicata est, quòd conveniat illam subditam & obtemperantem esse rationi ac prudentiæ, ut nec nimis præcipitanter procurrat, nec æquò tardior cunctetur. (f) Hinc Mercurius nudus supra *cancrum* marinum confidens, galero, caduceoque instructus, ac sinistra chelam seu acetabulum prehensens, docet, consideratè agendum, & festinandum lentè.

V. Dicunt adhæc Poëtæ, Mercurium à Junone in iudicium vocatum (quod etiam Marti in Areopago accidit) quòd Argò occisò, primus cæde manus inquinasset: sed à diis ipsum absolutum, projectis ad pedes eius niveis suffragiorum tesseriis, atrisque; quoniam æquum fuerit, Jovi id jubenti obsequi. Ubi disce, justitiam potenter à potentibus premi:

Dat veniam coruis, vexat censura columbas. *Juven.*

Jupiter enim postquam Inachi fluvii filiam *Io* violavit, ut flagitium celaretur Junoni, puellam transformavit in juveneam, adeoque ex homine bestiam fecit. Argum præterea, custodem juveneæ à Junone appositum, per Mercurium interficiendum curavit. (g) Mercurius homicidium in auctoritatem imperantis rejecit: Dii Jovis indignationem veriti, absolverunt patrata cædis Mercurium. His gradibus ascendunt crimina. Verissimè sapientissimus Rex Prov. 19. *Multi colunt personam potentis.* Et Siracides c. 7. monet Judicem: *Ne extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in equitate tua.* Scilicet ob respectum iniquum deflectendo à recto justitiæ tramite. Severè, justèque Deus præcepit Mofi

(e) *Cui lingua Mercurio dicata?* (f) *Cancer Mercurii.* (g) *Iudicium corruptum.*

ob scandalum Hebræorum Magnatum, idolum Beelphegor publicè adorantium. Num. 25. *Tolle cunctos Principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis: ut qui populo fuere duces sceleris, sint exemplum supplicii.*

VI. (b) Sed quare mercatorum, impostorum, furum Præsidentem ac Patronum antiqui putarunt esse Mercurium; eiusque collo sacculum nummarium appenderunt? Respondet Natalis Comes, hoc ideò factum, tum quia eloquentia cum malo & flagitioso ingenio conjuncta multas fraudes invexit in genus humanum; tum quia quibus Mercurii planeta in ortu dominatur, illorum ingenia dicuntur ad furta, & ad omne astutiæ ac nequitiae genus accommodata. Nam cum siccus & calidus sit hic planeta, verutos facit & sacundos homines, atque ad omnem calliditatem celerrimos: tot enim habet Mercurius in cælo motuum varietates, & tergiversationes, quot simul omnes reliqui planeta. Nam modò procedit, modò retrocedit: modò sublimis est, modò depressus: modò celerimus, modò stare videtur. Ego verò crediderim; Mercurium fallaciarum inventorem ac concinnatorem ideò factum à Poëtis, quia, cum in furtis ipsa delectet ars fallendi & furandi, opus est ingenio ac solertiâ; unde furtorum optima, quæ ingeniosa. Certè Magnus Augustinus narrat. lib. 3. Conf. c. 4. se puerum cum sociis sublegisse pira ex alieno horto, non ob ipsa pira, sed ob artem & fallaciam in piris furandis adhibitam. Ritus erat, inquit, quasi titillato corde, quòd fallebamus eos, qui hæc à nobis fieri non putabant, & vehementer nolebant. (i) Quod autem Mercurius Superos adierit ac inferos, etiam ad mercatores pertinet, quibus ad sua lucra per terræ, marisque per vitæ mortisque pericula tendendum, adeoque limen utrumque vitæ ac mortis terendum. Poëta canit:

Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa per ignes.

Quid, quòd Mercatorem disertum esse oportet, & Mercuriali instructum lingua, ut emptores sibi comparet. Horatio teste,

Laudat, venales qui vult extrudere merces.

Et utinam tantùm laudet, non etiam vitiet, & quas vitiauit merces, obrudat pejerando. Sacculus è collo Mercurii pendens, ostendit, opes malè partas, in jugulum redire parantis, eumque strangulare. Prov. *Qui congregat thesauros lingua mendaci, impinget ad laqueos mortis.*

VII. (k)

(b) Cur Mercurius furum deus? (i) Cur Mercatorum?

VII. (k) Mercurius à parvo puero mentiri consuevit & furari: scilicet qualis parens, talis filius. Ut numerus iniri stultorum non potest, sic mentientium. In hac schola, Alphabetarii, & qui cubito tergunt nasum, robustissimis valent mendaciis. Talis fuit puer ille, *Aper* nomine, de quo Bauhusius lib. 3.

Unguibus à teneris, primaque à veste genarum

Mentiri didicit Cretibus ortus Aper:

Succevere doli barba crescente: bisulca

Quæ fuerat puero, lingua trifulca viro est.

Notus est apologus de puero furunculo (nam à mendaciis proximus ad furta transitus, doctor in utrisque est Mercurius) qui cum plura in diem, ac majora crescentibus annis, matre probante, furaretur; proximus patibulo, simulato cum matre colloquio, auriculam ei mordicus abscidit. Accusatus non furti modo, sed etiam impietatis in parentem, respondit, se ultionem repetiisse de perditionis suæ autore. Si enim castigasset me, inquit, mater, cum ei librum detuli, clam discipulo sublatum, nunquam futurum fuisset, ut tam infamis mortis damnarer. Sic è funiculis torquentur funes, quibus denique implicatur & frangitur gula.

VIII. (l) Meliora doceat juventutem Mercurius biceps, aut etiam triceps; cujus statua duplici, aut triplici capite prædita, olim in biviiis ac triviiis collocabatur, ad indicanda viarum discrimina. Statuis hæc solebant viatores lapides accumulare, Deum hoc modo remuneraturi, ut lapidum aggestorum acervo fieret ejus effigies & cultus prætereuntibus notior ac religiosior. Meminit hujus moris Salomon Prov. 26. *Sicut qui lapidem mittit in acervum Mercurii: ita qui tribuit insipienti honorem.* Ethicè monemur, ea tantum sequenda esse, ad quæ Deus & natura nos reddit idoneos; cum summæ fatuitatis & dementia sit, aliquid invitâ, quod aiunt, Minervâ suscipere & prosequi. *Neque enim è quovis ligno fit Mercurius.* Et quia mentis humanæ tanta est cæcitas, ut quâ viâ sit eundum, planè ignoret, recurrendum est ad eum animo supplice & demisso, qui est, *Via, Veritas, Vita.* Certè Socrates apud Platonem asseverat, eâ solùm esse pergendum viâ, quâ Deus ducit. Hinc adagium: *Mercuriò dextrò*, id est, propitio & favente aliquid aggredi. Extat de hoc acervo Mercurii elegans epigramma apud Alciatum, hoc lemmate: *Quà dii vocant: eundum.*

In

(k) Qui mendax, & furax est. (l) Eundum, quâ Deus vocat.

In trivio mons est lapidum: supereminet illi
 Trunca dei effigies, pectore facta tenus.
 Mercurii est igitur facies; suspende viator
 Serta deo: rectum qui tibi monstret iter.
 Omnes in trivio sumus, atque hoc tramite vitæ
 Fallimur, ostendat ni Deus ipse viam.

Docemur insuper hoc emblemate, nihil nos, quodcumque vitæ genus eligamus, posse proficere, nisi magistrum aliquem probum, doctumque nobis ad imitandum proponamus, qui sit instar alicuius *Herma*, vitæ dux & director. Eius statua facta est pectore tenus; quia nihil præter consilium, exigitur à præceptore; cætera præstanda discipulo, & monitis obtemperandum; qui suspendit sarta deo, si docilem se præbeat & gratum.

IX. Sed redeamus ad Salomonem, cuius proverbium sic explicari potest. (m) Sicut Mercurius vivus, fuit inventor & præses artium ac sapientiæ, & eloquentiæ, ac proinde honore dignus; statua verò Mercurii, utpote lapidea & inanimis, nec fari, nec sapere potens, nullo est cultu & honore afficienda: Sic pariter Sapiens, quasi unus Mercurius, honorem & venerationem meretur; insipiens verò, & iners, etsi propter genus aut opes proset adorandus vulgo, quasi fictus & pictus Mercurius, non est capax honorationis. Hinc Prisci olim statuam Mercurii, manibus, pedibusque mancam truncamque efformabant; imò deformabant, atque homines stupidos pardos, insulos & insipientes vocitabant Mercurios saxeos, ligneosve: unde Juvenalis in quendam stolidum. Sat. 8.

----- At tu

Nil nisi Cecropides, * truncoque simillimus *Hermæ*:
 Nullo quippe alio vincis discrimine, quàm quòd
 Illi marmoreum caput est, tua vivit imago,
 Ergo ut miremur te, non tua; primùm aliquid da,
 Quod possim titulis incidere præter honores,
 Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.
 ---- miserum est aliorum incumbere famæ,
 Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.

Hic observa ex adducto Salomonis proverbio, nonnunquam in SS. Scriptura nominari deos gentilium, & ad earum fabulas alludi. Ut hic Mercurii meminit Salomon. Et Judith. c. 16. Nec percusserunt eum

H h h

(Ho-

(m) *Indoctus, Mercurius truncus.* * *Atheniensis solis Cecropis, Conditoris urbis, laudibus superbians.*

(Holofernem) filii Titan. Et Job. ult. Pro cornu sibi, quod erat nomen filiae Job, Septuaginta vertunt: *Cornu Amalthea*, id est, Cornu copiosum, dives, rerum omnium affluentiam abundans. Sapienter advertunt Expositores, cum Scriptura Cornucopiae, Sirenum, Orionis, Lamiarum, aut Gigantum mentionem facit, tantum utilitatem illis fabulis significari, non verò falsitatem ullam nobis propinari. Quod suo modo ego de hac Ethica Symbolica intellectum velim, & in praefatione, pluribus monstravi.

SYMBOLUM XCVIII.

Vulcanus, ignis deus.

Ex Variis.

Ethicè.

1. Quid sit lampada tradere. 2. Fabrorum labor, & eius expositio Ethica. 3. Opifices industrii. Imperiti & improbi. 4. Vulcanus caelo & convivio deorum exclusus, quid indicet. 5. Cæcus amor nubentium.

Vulcanus, teste Servio dictus est, quasi *Vulcanus* quod flamma per aërem volet. Varro autem à majore vi ignis & violentia hoc ipsum accepisse nomen tradit. Appellatus etiam est *Mulciber* à mulcendo ferro: mulcere enim, inquit Festus, est mollire, sive lenire. Ex diis etiam hic deus est ortus, Jovis quippe & Junonis filius, quem parentes ob deformitatem caelo dejecerunt in *Lemnum* *Ægæi* maris insulam, ubi ab Euryone, *Oceani* filia, & *Thetide* nutritus est; vel, ut aliqui volunt, à *smis*. Eo autem casu, quo ex olympo decidit, fregit pedem, & claudus est factus. Officinam habet in memorata insula una cum *Cyclopibus*, ministris suis. In *Ætna* quoque montis cavernis subterraneis, perpetuo exstantibus igne: itémque in *Lipara*, una ex *Æoliis* insulis, ferrum, ad incudem cum operis suis fabrilibus exercet. Virgilius eius laboribus, *Hieram* insuper insulam, Siciliæ proximam, *Ætnæque* & *Liparæ* vicinam attribuit. 8. *Æneid.*

Quam subter specus, & Cycloperum exesa caminis
Antra *Ætnæ* tonantæ validisque incudibus ictus

Auditi